

Tekst i zdjęcia: Ireneusz M. Kuciński

LAS

W Polsce lasy zajmują 9 mln ha i pokrywają ponad 28% powierzchni kraju. Na powierzchni ponad 7,2 mln ha zarządzane są przez Państwowe Gospodarstwo Leśne „Lasy Państwowe”, pozostała część znajduje się w rękach prywatnych lub objęta jest inną formą własności. To dzięki wysiłkom leśników, przyrodników, ekologów, organizacjom pozarządowym oraz osobom prywatnym krajowe lasy zasługują na miano jednych z najlepiej zachowanych w Europie. Wybitne wartości przyrodnicze obszarów leśnych stały się jedną z podstaw do powołania wielu parków narodowych w Polsce.

Spośród 23 parków narodowych w naszym kraju najbardziej znanym jest Białowiecki PN położony na obszarze dwóch państw Polski i Białorusi. Ten ostatni zachowany fragment naturalnych lasów liściastych po obu stronach granicy zajmuje powierzchnię 150 tys. ha, z czego po polskiej stronie znajduje się mniejsza część o powierzchni 65 tys. ha. U wschodnich sąsiadów park narodowy

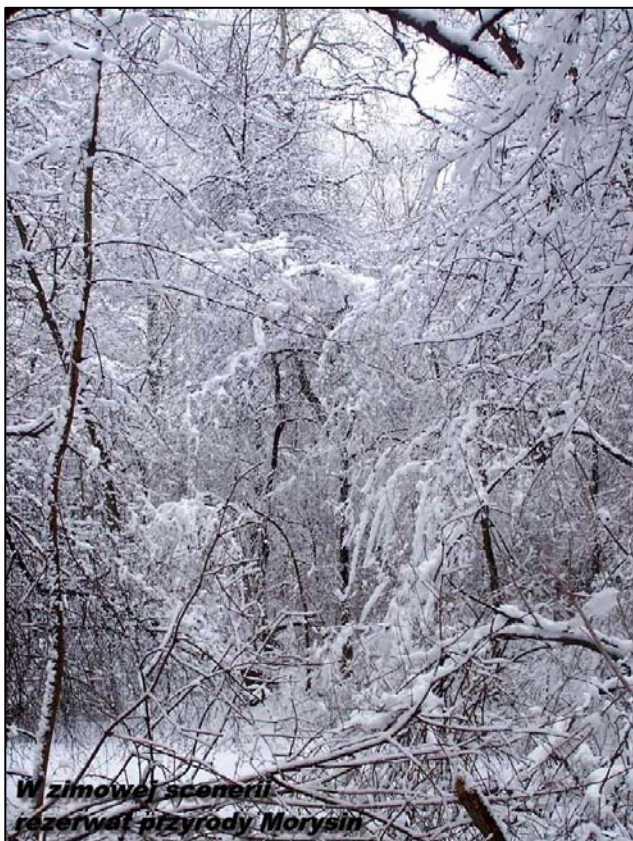

nosi nazwę Białowieżska Puszcza. W 1977 r. Białowiecki PN został uznany za Światowy Rezerwat Biosfery (MaB), a dwa lata później w 1979 r. wciągnięty na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO (World Heritage). Na obszarze parku chronione są przede wszystkim zbiorowiska leśne reprezentowane przez grądy, rzadziej łągi oraz bory bagienne i świeże, które występują na niewielkich powierzchniach.

Cennymi i unikalnymi w skali kraju są również lasy położone na zachód od Warszawy, gdzie na obszarze ponad 38 tys. ha istnieje drugi co do wielkości po Biebrzańskim PN (ponad 59 tys. ha) Kampinoski PN. Cenne wartości przyrodnicze sprawiły, że park ten znalazł się na liści rezerwatów biosfery obok wymienionego już Białowieckiego PN oraz Jeziora Łuknajno, Babiogórskiego PN, Słowińskiego PN, Tatrzańskiego PN,

Karkonoskiego PN i Karpat Wschodnich (Bieszczadzki PN, Ciśniańsko-Wetliński PK i PK Doliny Sanu). Na rozległym terytorium parku występuje 12 zespołów leśnych, które tworzą bory sosnowe, grądy oraz lasy olchowe. Zwarte i cenne kompleksy leśne również chronione są w innych parkach, a ich wartości przyrodniczo-kulturowe nie są mniejsze niż Białowieskiego i Kampinoskiego PN.

Fragmenty naturalnych ekosystemów leśnych chronione są również w rezerwach przyrody i są określane mianem rezerwatów leśnych. Wśród tej grupy najwięcej jest lasów

grądowych wraz z ich różnymi odmianami geograficznymi. Grądy chronione są m.in. w rezerwach: Starożyn na obszarze Puszczy Augustowskiej, Budzisk i Las Cieliczański w Puszczy Knyszyńskiej czy w Puszczy Białowieskiej - Dębowy Grąd. W Polsce Północnej i Zachodniej w sieci rezerwatów często występują buczyny, gdzie chronione są zarówno buczyny żyzne jak i kwaśne. Ten typ lasu reprezentowany jest m.in. w rezerwach: Buki Wysoczyzny Elbląskiej w woj. Pomorskim; Buczynowe Wąwozy w woj. Zachodniopomorskim czy Kamienna Buczyna w woj. Kujawsko-Pomorskim. Na szczególną uwagę zasługują rezerwaty,

których celem jest ochrona zanikających w naszym kraju lasów łągowych. Możemy wymienić tu np. Łęg na Kępie w Puławach czy Ruską Kępę w woj. Mazowieckim.

Ochroną rezerwatową objęte są również dość jeszcze częste w naszym kraju olsy i bory oraz zagrożona zanikiem świetlista dąbrowa.

Chronione są również w formie rezerwatów przyrody lasy miejskie zwane też lasami komunalnymi. Chociaż nie wykazują wysokich wartości przyrodniczych, to są jedynym miejscem występowania dzikich zwierząt w granicach dużych aglomeracji miejskich. Pełnią również rolę klinów napowietrzających i miejsce rekreacji dla mieszkańców miast. Najbardziej znane miejskie rezerwaty leśne to: Las Kabacki; Las Bielański czy Las Natoliński w Warszawie oraz Łódzki rezerwat Polesie Konstancyńskie.

Fragmety wartościowych i wiekowych drzewostanów chronione są również jako użytki ekologiczne rzadziej pomniki przyrody.

Każdy z objętych jakąś formą ochrony ekosystem leśny przyczynia się do zabezpieczenia występujących tam wielu gatunków grzybów, roślin i zwierząt.

Bogactwo ekosystemów leśnych zachowane dzięki objęciu ich ochroną powierzchniową czy rzadziej stosowaną przedmiotową oraz coraz częściej stosowana zrównoważona gospodarka leśna sprawiają, że z tych unikatowych zasobów leśnych jakie posiada nasz kraj możemy korzystać bez ograniczeń, ale z pewnymi wyjątkami. Możliwe jest tylko dla tego, że Polskie lasy w przeważającej mierze są własnością państwową, a nie prywatną. Uratowało to nasze lasy przed rabunkową gospodarką i pogroźdzeniu ich wzdłuż i w szerz. Każdy z nas może dzięki temu korzystać w pełni z ciszy i bogactwa runa leśnego (poza obszarami chronionymi) jakie oferują polskie lasy.